

עמותת "תנו לאדם לחיות"

באמצעות ב"כ עוה"ד רועי כהן ו/או תמי פפיסמדוב
רח' לוי אפשטיין 9, קומה א' רחובות
טל': 08-8664408 ; פקס': 08-8664409

המבקשת

נגד

מפלגת "עלה ירוק"

המשיבה

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה

1. בהתאם להוראת סעיף 7 לנוהל הטיפול בבקשה לפסילת רשימת מועמדים לכנסת או מועמד לכנסת, התשע"ה-2015, מתכבד היועץ המשפטי לממשלה להגיש עמדתו ביחס לבקשה שבכותרת.
2. עניינה של הבקשה שבכותרת, בבקשת המבקשת מוועדת הבחירות המרכזית, שלא לאשר את התמודדותה של רשימת עלה ירוק בבחירות לכנסת ה-20. זאת, על סמך טענתה של המבקשת כי בפעילותה עוברת רשימת המפלגה על האיסור הקבוע בסעיף 8 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג - 1973, שעניינו בהגבלת הכנסותיה של מפלגה (להלן: "חוק מימון מפלגות"); על האיסור הקבוע בסעיף 8 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, שעניינו ב - "מתנות אסורות" (להלן: "חוק דרכי תעמולה"); ועל האיסור הקבוע בסעיף 122(1) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט-1969, שעניינו ב - "שוחד בחירות" (להלן: "חוק הבחירות לכנסת").
3. בתמצית, במסגרת הבקשה טוענת המבקשת כי באופן התנהלותה גורמת מפלגת עלה ירוק ל - "פגיעה חמורה בטוהר המידות והבחירות, תוך הפרה בוטה של חוק הבחירות ושל חוק מימון מפלגות", וכי מפלגת עלה ירוק "אף מציעה שוחד ל"בוחריה" (כך ממש) תוך הבטחת טובות הנאה ושוברים שווי כסף, כל זאת על מנת לגייס תרומות, בד בבד עם גיוס קולות הבוחרים" (ראו סעיפים 1 - 3 לבקשה; ההדגשות וההערות במקור, הח"מ).
4. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, אשר תפורט בקצרה להלן, יש לדחות את הבקשה דנן על-הסף, מאחר שהיא אינה נסמכת על אחת מן העילות הקבועות בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, אשר אך בהתקיים אחת מהן, מוסמכת ועדת הבחירות (וזאת בכפוף לפרשנות שניתנה לעילות הקבועות בסעיף על-ידי בית המשפט העליון), שלא לאשר השתתפותה של רשימת מועמדים בבחירות לכנסת. למותר לציין, כי בפני המבקשת פתוחה הדרך להביא את הטענות הנטענות על ידה בבקשה, שבמהותן עוסקות בתעמולת בחירות או שוחד בחירות, בפני הפורום המתאים.

המסגרת הנורמטיבית

5. סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, שכותרתו "מניעת השתתפות בבחירות", בנוסחו כיום, קובע כדלקמן:

"(א) רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של אדם לפי העניין, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

(2) הסתה לגזענות.

(3) תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל.

(א1) לעניין סעיף זה, יראו מועמד ששהה במדינת אויב שלא כדין בשבע השנים שקדמו למועד הגשת רשימת המועמדים כמי שיש במעשיו משום תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, כל עוד לא הוכיח אחרת.

(ב) החלטת ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות טעונה אישור בית המשפט העליון.

(ג) מועמד יצהיר הצהרה לעניין סעיף זה.

(ד) פרטים לעניין הדיון בוועדת הבחירות המרכזית ובבית המשפט העליון ולענין הצהרה לפי סעיף קטן (ג), ייקבעו בחוק". (ההדגשות הוספו, הח"מ)

6. הפסיקה התייחסה בהרחבה לסעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת. העקרונות הכלליים שנקבעו בפסיקה לעניין פרשנות הסעיף נגזרו מחשיבותן העליונה של הזכויות הבסיסיות לקיומו של משטר דמוקרטי. לפיכך נקבע, כי הפעלת הסמכות הקבועה בסעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת, תעשה רק במקרים קיצוניים, וכי עילות הפסילה יפורשו בצמצום ובאורח דוקני (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-12, פ"ד מב(4) 177 (1988) (להלן: פרשת ניימן השנייה).

7. העיקרים המנחים לצורך הפעלת סעיף 7א(א) הנ"ל סוכמו על ידי כב' הנשיא שמגר בפרשת ניימן השנייה (בעמ' 196 לפסק הדין) ואומצו על ידי כב' הנשיא ברק בא"ב 11280/02 טיבי נ' ועדת הבחירות לכנסת ה-16, פ"ד נז(4) 1 (2003) (בעמ' 18 לפסק הדין). ואלה הם העקרונות שנקבעו:

"(א) מטרותיה או מעשיה של רשימת המועמדים כוללים אחד מן היסודות המובאים בפסקאות (1) (2) (3).

(ב) המטרה האמורה היא בגדר יעד מרכזי ושליט של הרשימה ולא נושא טפל ושולי. המדובר במטרה שהיא השתקפות סגולית של זהות הרשימה; הוא הדין, בשינויים הנובעים מן העניין, כאשר המדובר במעשה להבדיל ממטרה: אף אז צריך להיות מדובר במעשה שיש בו משום ביטוי בולט, רציני ושליט של זהותה ומהותה של הרשימה.

(ג) הרשימה פועלת למען מימוש מטרותיה לשם הפיכתן מרעיון להגשמתו.

(ד) ההתמודדות בבחירות היא אמצעי למימוש המטרה או להגברת המעשה.

(ה) היסודות השליליים - כאמור בפסקאות (1) (2) (3) באים לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתם.

(ו) הראיות להתקיימותם של כל אלה צריך שיהיו משכנעות, ברורות וחד משמעיות."

8. על עקרונות אלה חזרה בהסכמה כב' הנשיאה ביניש במסגרת פסק הדין בע"ב 561/09 בל"ד-
המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (פורסם באר"ש,
 7.3.11).
9. כבוד הנשיא גרוניס חזר אף הוא על עקרונות אלו בא"ב 9255/12 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
 ה-19 נ' ח"כ חנין זועבי** (פסקה 14 לנימוקי פסק הדין; פורסם באר"ש, 20.8.2013).

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

10. כאמור בפתח הדברים, הבקשה שלפנינו ממוקדת בטענת המבקשת כי בפעולותיה של מפלגת עלה
 ירוק נפלו פגמים העולים כדי מעבר על האיסורים הקבועים בחוק מימון מפלגות, בחוק דרכי
 תעמולה ובחוק הבחירות לכנסת.
11. אף מבלי להידרש לטענותיה של העותרת ומבלי להביע כל עמדה באשר לנכונות תוכנו, עמדת היועץ
 המשפטי לממשלה היא כי יש לדחות את הבקשה דן על-הסף, וכי אין כל צורך לקיים דיון בטענות
 העולות ממנה.
12. כאמור לעיל, סמכותה של ועדת הבחירות נקבעה בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, תוך שנקבעה
 בסעיף רשימה **סגורה** של עילות, אשר אך בהתקיימן - וזאת בהתאם לאשר נקבע בפסיקת בית
 המשפט העליון, תוך מתן פרשנות מצמצמת ודווקנית - תוכל ועדת הבחירות שלא לאשר
 השתתפותה של רשימת מועמדים בבחירות לכנסת ישראל. זאת, נוכח חשיבותה של הזכות
 להתמודד בבחירות לבית המחוקקים, אשר נקבע על-ידי בית המשפט לעליון לגביה כי היא בין
 זכויות היסוד החוקתיות החשובות והמכריעות ביותר במשטר דמוקרטי. בסיסה הרעיוני הוא
 עקרון השוויון הפוליטי. זוהי "זכות יסוד מדינית, אשר באים בה לידי ביטוי רעיון השוויון, חירות
 הביטוי וחופש ההתאגדות, ומכאן כי זכות זו היא מן הסימנים המובהקים של חברה דמוקרטית",
 ראו דברי כב' הנשיא מ' שמגר בע"ב 2,3/84 **ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת
 עשרה פ"ד** לט(2) 225 (1985) (להלן: **פרשת ניימן הראשונה**) בעמוד 264; וכן ראו רע"א 7504/95,
 7793 **יאסין נ' רשם המפלגות**, פ"ד נ(2) 45 (1996) (להלן: **עניין יאסין**), מפי כב' הנשיא ברק, בעמ'
 61-60 (2003).
13. כאמור לעיל, המבקשת בבקשה דן אינה מעלה כל טענה הנוגעת לעילות הקבועות בסעיף 7א לחוק
 יסוד: הכנסת, ומשכך - עמדת היועץ המשפטי לממשלה הינה כי אין מקום לדיון בבקשה זו, ודינה
 להידחות על הסף.
14. בשולי הדברים, ובטרם סיום, יצוין כי בפני המבקשת פתוחה הדרך לפנות למסלול המשפטי
 המתאים בבקשה כי טענותיה יתבררו לגופן. זאת, כאמור לעיל מבלי לחוות כל דעה באשר לתוכנו
 של הטענות.

15. לאור כלל האמור לעיל, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי דינה של הבקשה לפסול את רשימת מפלגת עלה ירוק מהתמודדות לכנסת ה-20, להידחות על-הסף.

היום, כ"ב בשבט התשע"ה

11 בפברואר 2015

לירון הופפלד, עו"ד
עוזרת לפרקליט המדינה

ערן ספדי-עטילה, עו"ד
סגנית בכירה א' (בפועל)
בפרקליטות המדינה